

A REPORT ON THE WORK OF THE FIELD ORNITHOLOGICAL STATION “OBÓZ WISŁA” IN THE MIDDLE VISTULA VALLEY IN 2022

Summary

From 25 April to 23 October 2022, the fieldwork on Rembezy Island (51°58'N, 21°15'E) was carried out by the members of the Ornithological Section of the Foresters Scientific Club. The work of the Field Ornithological Station “Obóz Wisła” lasted for 182 days and focused on spring and autumn bird migration, as well as species breeding in the vicinity of the study site along with their active protection, particularly of waders, against human pressure. In total, 4 380 passerines, including the most numerous European Robin *Erithacus rubecula*, were captured in approximately 200 m of mist nets located in the bushes. 818 birds representing Charadriiformes were captured with 10 funnel traps, and the most numerous was the Wood Sandpiper *Tringa glareola*. Two individuals with foreign rings were controlled at our station. Over 11 months since the end of the fieldwork, 31 recoveries of 22 birds ringed in 2022 have been reported. The conservation of the Little Tern *Sternula albifrons*, Common Tern *Sterna hirundo*, Ringed Plover *Charadrius hiaticula*, Little Ringed Plover *Ch. dubius*, and the Common Gull *Larus canus* included many interventions conducted in the breeding colony and resulted in adequate breeding success.

Keywords: Middle Vistula Valley, bird migration, ringing, active nature conservation.

Received – September 2023, accepted – October 2023

Marcin Łukaszewicz, Patryk Rowiński

SPRAWOZDANIE Z ZIMOWEGO MONITORINGU PTAKÓW NA OBIEKTACH WODNYCH I MIASTACH NIZINY MAZOWIECKIEJ W STYCZNIU 2023 ROKU

W styczniu 2023 roku wykonano kolejne liczenia w ramach monitoringu zimujących ptaków wodnych na Nizinie Mazowieckiej. Obserwacje prowadzono w okresie 14-22 I (główny okres kontrolny: 14-15 I) zgodnie z przyjętą metodyką (Łukaszewicz *et al.* 2011) i pierwotnymi założeniami ogólnopolskich badań (Dombrowski *et al.* 1985, Kot *et al.* 1987, Zyska *et al.* 1990). Celem monitoringu jest śledzenie zmian liczebności oraz przestrzennego rozmieszczenia ptaków zimujących w skali całej Niziny Mazowieckiej.

Liczenia przeprowadzono na 17 rzekach reprezentujących różne klasy wielkości, w tym na Wiśle, 9 rzekach w zachodniej i 7 we wschodniej części regionu. Ptaki liczono także w miastach, poza aglomeracją warszawską, łącznie w 112 miejscowościach w granicach regionu (miejskie odcinki rzek, parki, zbiorniki, oczyszczalnie ścieków). Była to część ogólnopolskiej akcji monitoringu ptaków wodnych

zimujących w siedliskach antropogenicznych kraju. Po roku 2010 nie kontrolowano miast Mazowsza na tak dużą skalę. Liczenia obejmowały także Zbiornik Zegrzyński, Zbiornik Domaniów, kilkanaście obiektów stanowiących przede wszystkim kompleksy stawów hodowlanych w powiatach: kozienickim, łowickim, piaseczyńskim, pruszkowskim, garwolińskim, siedleckim, ostrołęckim, mławskim oraz odcinki rzek mniejsze od 5 km lub kontrolowane punktowo (np. Omulew). Skontrolowano łącznie 1165 km rzek: Wisła (225 km), część wschodnia: Bug (165 km), Liwiec (100 km), Krzna (75 km), Narew (75 km), Wkra (50 km), Świder (15 km) i Rządza (5 km), część zachodnia: Pilica (140 km), Radomka (70 km), Bzura (55 km), Rawka (50 km), Drzewiczka (35 km), Iłżanka (30 km), Jeziorka (25 km), Zagózdzonka (25 km) i Zwoleńka (25 km). Wisłę skontrolowano na całym mazowieckim odcinku, między Dęblinem a Płockiem. Wyniki z wybranych odcinków rzek oraz obiektów na Mazowszu zostały przekazane koordynatorom krajowym programu Monitoringu Zimujących Ptaków Wodnych (MZPW), będącego częścią Państwowego Monitoringu Środowiska (Wardecki *et al.* 2021, GIOŚ 2022). Aktualnie w ramach MZPW z regionu przekazywane są dane z 410 km rzek oraz Warszawy, Pruszkowa, Zbiornika Zegrzyńskiego, Zbiornika Domaniów i stawów w Raszynie (<https://monitoringptakow.gios.gov.pl/struktura>).

Styczeń był bardzo łagodny, średnia temperatura w Warszawie wyniosła 3,4°C i w 1 połowie miesiąca w ciągu dnia nie spadła poniżej 0°C, mieszcząc się w przedziale od 2°C do 5°C. Od 20 I wystąpiło niewielkie ochłodzenie, przy dobowych temperaturach w okolicy 0°C (głównie na południu i wschodzie regionu, dane pomiarowe z Radomia i Siedlec) (<http://new.meteo.pl>, Codzienny Biuletyn Hydrologiczny, IMGW-PIB 2023). Złodzenie rzek, zbiorników i lokalne zjawiska lodowe nie występowały. Stan wód utrzymywał się w strefie wody średniej, jedynie punktowo notowano strefę stanów wody wysokiej i niskiej. Stan wysoki występował okresowo na Pilicy, Bugu, Narwi, Liwcu i Krznie. Wahania poziomu wód były umiarkowane, tylko lokalnie istotne. Największe wzrosty stanu wody stwierdzono na Wiśle (stacja: Gusin – 14 I, stacja: Warszawa-Nadwilanowska – 15 I i Warszawa-Bulwary – 22 I) oraz Bugu (stacja: Brańsk – 19 I). Stan alarmowy został przekroczony odcinkowo na Krznie (17-24 I), a stan ostrzegawczy na Liwcu, Bugu i Krznie (Tygodniowy Biuletyn Hydrologiczny, IMGW-PIB 2023).

Stwierdzono zimowanie 41 gatunków ptaków wodnych, 5 kolejnych oznaczono na poziomie rodzaju lub rodziny. Na rzekach we wschodniej części regionu stwierdzono 32 gatunki (78% bogactwa), w dolinie Wisły, w 112 miastach i obiektach wodnych – po 29 gatunków (po 70,7% bogactwa), na rzekach w części zachodniej – 27 gatunków (65,9%), na Zbiorniku Zegrzyńskim – 19 gatunków (46,3%) oraz w Warszawie – 17 gatunków (41,5%) (przy wyłączeniu danych z Wisły w granicach miasta) – tab. 1. Łagodne temperatury i całkowity brak złodzenia wpłynął na dość niską liczebność ptaków. Łącznie naliczono 97 729 os. – tab. 1. Najliczniejszym gatunkiem była krzyżówka *Anas platyrhynchos* (60,3%, N=58 933), 34,2% os. stwierdzono w granicach miast, z czego 8,3% w Warszawie. Średnie zagęszczenie na Wiśle wyniosło 386,7 os./10 km, na rzekach we wschodniej części regionu –

309,2 os./10 km oraz na rzekach części zachodniej – 213,8 os./10 km. Najwyższe zagęszczenia stwierdzono w dolinie Bugu (494,5 os./10 km), Jeziorki (454,4 os./10 km) oraz Wkry (446,6 os./10 km). Krzyżówka była najliczniejszym i najbardziej rozpowszechnionym gatunkiem wodnym zimującym w Polsce. W styczniu 2023 roku stwierdzono łącznie 341 993 os. (<https://monitoringptakow.gios.gov.pl/srodladzie.html>). Porównując dane z Mazowsza do obsady rzek i obiektów w skali ogólnopolskiej, można przyjąć, iż na Nizinie Mazowieckiej zimowało około 17% populacji krajowej krzyżówki. Pozostałe najliczniej występujące gatunki to: gęgawa *Anser anser* (8,4%, N=8 167), gęś zbożowa *Anser fabalis* (4,3%, N=4 246), śmieszka *Chroicocephalus ridibundus* (4,3%, N=4 224), kormoran *Phalacrocorax carbo* (3,8%, N=3 665) oraz gągoł *Bucephala clangula* (3,5%, N=3 408) – tab. 1. Zauważalny był w tym sezonie wysoki udział gęsi *Anser*. Łącznie wszystkie gatunki i osobniki nieoznaczone stanowiły 15,7% udziału w liczebności całkowitej zimujących ptaków. Od roku 2019 gęgawa notowana jest w grupie najliczniej zimujących ptaków wodnych, uprzednio stanowiąc maksymalnie 1,5% udziału w latach z największą liczebnością (2015 i 2018 r.). Wzrost liczebności gęgawy w regionie spowodowany jest łagodniejszym przebiegiem zimy, pozostawianiem ptaków w rejonie łęgówisk oraz trendami rosnącej populacji łęgowej w Europie (Chylarecki *et al.* 2018), choć w skali kraju nadal nie jest to gatunek zimujący powszechnie, z nieokreślonym trendem liczebności (Chodkiewicz *et al.* 2019, Wardecki *et al.* 2021). Liczebnością łączną równą i wyższą od 100 os. odznaczało się 20 gatunków, między 10-99 os. – 11 gatunków, poniżej 10 os. – 10 gatunków. Błazkodziobe Anseriformes stanowiły 85,1% wszystkich ptaków, siewkowe Charadriiformes 7,8%, z czego same mewowate Laridae 7,7%, żurawiowe Gruiformes 2,1%. Udział pozostałych grup był marginalny. W dolinie Wisły zimowało 18,3% wszystkich ptaków wodnych, było to kluczowe miejsce występowania w regionie takich gatunków jak: krzyżówka (14,8% liczebności z Mazowsza), kormoran (56,3%), gęgawa (22%), śmieszka (28,2%), nurogęś *Mergus merganser* (43,3%) i czapla biała *Ardea alba* (17%). Rzeki w zachodniej części regionu koncentrowały znaczny udział liczebności gęgawy (54,3% z czego 46,6% w samej dolinie Bzury), żurawia *Grus grus* (58,4%), czapli siwej *Ardea cinerea* (24,1%), czapli białej (21,9%) i perkozka *Tachybaptus ruficollis* (56,2%). Doliny rzeczne części wschodniej obejmowały główne zimowiska: gęsi zbożowej (45,3% liczebności regionalnej), łabędzia niemego *Cygnus olor* (28,6%), mewy siwej *Larus canus* (51,5%), gągoła (11,8%). W Warszawie zanotowano najniższe liczebności ptaków wodnych w ostatniej dekadzie. Poza zimowiskiem krzyżówki było to istotne miejsce występowania łyski *Fulica atra* (36%), śmieszki (53,3%) i mandarynki *Aix galericulata* (96,9%). W pozostałych miastach Mazowsza poza dominacją krzyżówki (25,8% liczebności regionalnej), stwierdzono także 30,3% liczebności zimorodka *Alcedo atthis*, 44,2% – kokoszki *Gallinula chloropus* i 16,5% – perkozka. Na Zbiorniku Zegrzyńskim zimowało 67,8% regionalnej populacji gągoła oraz 62,1% liczebności łyski. Pozostałe obiekty wodne, obejmujące głównie stawy

hodowlane koncentrowały m. in. 8,9% liczebności krzyżówki, 30,2% – gęsi zbożowej, 10,2% – gęgawy oraz 40,3% liczebności mewy białogłowej *Larus cachinans*.

Stwierdzono zimowanie gatunków rzadkich i nielicznych, były to: **ohar** *Tadorna tadorna* – 20 os. w dolinie Wisły (M. Elas); **lodówka** *Clangula hyemalis* – 1 os. w dolinie Wisły (Ł. Matyjasiak), **uhla** *Melanitta fusca* – łącznie 32 ptaki, 1 os. w dolinie Wisły (Ł. Matyjasiak), 28 os. – w dolinie Bugu (R. Kozik) oraz 3 os. na Zbiorniku Zegrzyńskim (D. Kozłowski); **szlachar** *Mergus serrator* – 3 pojedyncze osobniki w dolinie Wisły (G. Zawadzki, M. Grzębkowski i F. Hayatli); **cyranka** *Spatula querquedula* – 5 os. w dolinie Bugu (R. Kozik); **rożeniec** *Anas acuta* – łącznie 4 os., po 1 os. w dolinie Wisły (M. Grzębkowski), Pilicy (K. Siczak), Narwi (M. Łukaszewicz) i w Radomiu (R. Tęcza); **kulik wielki** *Numenius arquata* – 1 os. w dolinie Wisły (Ł. Matyjasiak); **samotnik** *Tringa ochropus* – 1 os. na stawach w Mysłakowie (pow. łowicki) (B. Łukaszewicz).

Tab. 1. Liczebność ptaków wodnych zimujących w 2. dekadzie stycznia 2023 r. na Nizinie Mazowieckiej

Table 1. Number of waterbirds wintering on the Mazovian Lowland in the second decade of January 2023. (1) – Species, (2) – Vistula, (3) – Rivers of the western part of the region, (4) – Rivers of the eastern part of the region, (5) – Warsaw, (6) – Towns, (7) – Zegrze Reservoir, (8) – Other objects, (9) – Total, (10) – Percentage share (%), and (11) – Number of species

Gatunek	Wisła	zachód (rzeki)	wschód (rzeki)	Warszawa ¹	miasta ²	Zbiornik Zegrzyński	obiekty ³	Razem	Udział
	225 km	455 km	485 km	-	-	-	-	1 165 km	(%)
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)
<i>Cygnus olor</i>	383	439	583	42	99	80	415	2 041	2,1
<i>Cygnus bewickii</i>	6		7				36	49	0,1
<i>Cygnus cygnus</i>		32	72		2		62	168	0,2
<i>Anser anser</i>	1 799	4 431	820		280		837	8 167	8,4
<i>Anser fabalis</i>	205	831	1 924	2			1 284	4 246	4,3
<i>Anser albifrons</i>	193	9	240		6		27	475	0,5
<i>Anser sp.</i>	956	599	408				450	2 413	2,5
<i>Tadorna tadorna</i>	20							20	+
<i>Aix galericulata</i>				408	13			421	0,4
<i>Clangula hyemalis</i>	1							1	+
<i>Melanitta fusca</i>	1		28			3		32	+

cd. tabeli na następnej stronie

cd. tabeli

<i>Bucephala clangula</i>	389	213	403		48	2 309	46	3 408	3,5
<i>Mergellus albellus</i>		1	11		1	5	2	20	+
<i>Mergus mergus</i>	872	279	431	33	156	55	186	2 012	2,1
<i>Mergus serrator</i>	3							3	+
<i>Aythya ferina</i>		2	1		2	4	5	14	+
<i>Aythya fuligula</i>	4	5	7		10	31	5	62	0,1
<i>Aythya marila</i>			1			4	2	7	+
<i>Spatula querquedula</i>			5					5	+
<i>Mareca strepera</i>	10	1	4	1	4			20	+
<i>Mareca penelope</i>	31	4	24		2		36	97	0,1
<i>Anas platyrhynchos</i>	8 701	9 730	14 996	4 903	15 230	151	5 222	58 933	60,3
<i>Anas acuta</i>	1	1	1		1			4	+
<i>Anas crecca</i>	63	80	18	6	53		170	390	0,4
<i>Anatidae</i>	45	5						50	0,1
<i>Tachybaptus ruficollis</i>	2	68	30		20		1	121	0,1
<i>Rallus aquaticus</i>		3	2		4	1		10	+
<i>Gallinula chloropus</i>		14	1	9	19			43	+
<i>Fulica atra</i>		3		116	2	200	1	322	0,3
<i>Grus grus</i>	27	991	546		10		122	1 696	1,7
<i>Vanellus vanellus</i>	3		1				32	36	+
<i>Numenius arquata</i>	1							1	+
<i>Tringa ochropus</i>							1	1	+
<i>Chroicocephalus ridibundus</i>	1 192	6	122	2 253	555	41	55	4 224	4,3
<i>Larus canus</i>	118		536	176	127	23	61	1 041	1,1
<i>Larus argentatus</i>	136	111	34	8	120	1	35	445	0,5
<i>Larus cachinans</i>	56	197	109	41	204	38	435	1 080	1,1

cd. tabeli na następnej stronie

cd. tabeli

<i>Larus spp.</i> (małe)	45							45	+
<i>Larus spp.</i> (duże)	379	1	89	90	33	29	132	753	0,8
<i>Gavia sp.</i>	2							2	+
<i>Ardea cinerea</i>	92	161	80	14	115	3	203	668	0,7
<i>Ardea alba</i>	72	93	73		42	2	142	424	0,4
<i>Phalacrocorax carbo</i>	2 065	498	450	127	99	142	284	3 665	3,8
<i>Alcedo atthis</i>	8	23	19	6	27	1	5	89	0,1
<i>Anas poecilorhyncha</i>					2			2	+
<i>Aix sponsa</i>				2			1	3	+
N os. (9)	17 881	18 831	22 076	8 237	17 286	3 123	10 295	97 729	100,0
N gat. (+spp.) (11)	29 (+5)	27 (+3)	32 (+2)	17 (+1)	29 (+1)	19 (+1)	29 (+2)	41 (+5)	-
D (%) (10)	18,3	19,3	22,6	8,4	17,7	3,2	10,5	100,0	-

Objaśnienia do tabeli:

¹ bez obserwacji z miejskiego odcinka Wisły;

² zsumowane wyniki ze 112 miast regionu (bez Warszawy);

³ były to głównie stawy hodowlane oraz punktowe obserwacje na rzekach i odc. rzek mniejsze niż 5 km;

(+) – udział poniżej 0,1%.

Description in the Table:

¹ apart from the urban part of the Vistula River;

² results summed for 112 towns of the region (apart from Warsaw);

³ these were mainly fishponds, point counts on the rivers and on the river sections shorter than 5 km;

(+) – percentage share / density below 0.1%.

Stwierdzono 67 gatunków ptaków „lądowych” z łączną liczebnością 40 120 osobników. Wykazano 54 gatunki w dolinie Wisły, 56 gatunków wzdłuż rzek wschodniej części regionu i 62 gatunki w części zachodniej. Najliczniej występowały: kwiczoł *Turdus pilaris* (20,9%, N=8 387), czyż *Spinus spinus* (20,7%, N=8 311), kawka *Corvus monedula* (9,2%, N=3 694), bogatka *Parus major* (7,2%, N=2 873) oraz gawron *Corvus frugilegus* (4,9%, N=1 984) – tab. 2. W przypadku 8 gatunków wykazano liczebność powyżej 1000 os. i poza dominantami były to: trznadel *Emberiza citrinella*, modraszka *Cyanistes caeruleus* oraz wrona siwa *Corvus cornix*. Dla 29 gatunków ich liczebność mieściła się w przedziale 100-999 os., dla 30 gatunków – poniżej 100 os. Średnie zagęszczenie wszystkich gatunków lądowych

wyniosło 344,4 os./10 km, najwyższe było dla rzek w części zachodniej regionu – 414,7 os./10 km, niższe w dolinie Wisły – 378,1 os./10 km oraz dla rzek na wschodzie – 262,7 os./10 km. Z najwyższym zagęszczeniem występowały: kwiczoł (72,0 os./10 km), czyż (71,3 os./10 km), kawka (31,7 os./10 km), bogatka (24,7 os./10 km), gawron (17,0 os./10 km), trzandel (12,8 os./10 km) oraz modraszka (11,8 os./10 km). W dolinie Wisły maksymalne zagęszczenia uzyskał kwiczoł (146,6 os./10 km), w dolinach rzecznych zachodniej części regionu – czyż (134,9 os./10 km), natomiast w części wschodniej – także kwiczoł (47,8 os./10 km). Udział dominatów w poszczególnych częściach wyglądał następująco – dolina Wisły: kwiczoł (38,8%), wrona siwa (7,7%), bogatka (7,3%), gawron (6,7%) oraz kawka (4,9%), rzeki części zachodniej: czyż (32,5%), kwiczoł (14,7%), kawka (8,7%) oraz bogatka (6,4%), rzeki w części wschodniej: kwiczoł (18,2%), czyż (13,9%), kawka (12,8%), bogatka (8,2%) oraz trzandel (5,6%). Grupa szponiastych Accipitriformes i sokołowych Falconiformes stanowiła 1,3% liczebności zgrupowania ptaków lądowych, stwierdzono 8 gatunków przy dominacji myszołowa *Buteo buteo* (58,3% w grupie drapieżnych, 0,8% w całości zgrupowania, średnie zagęszczenie 2,7 os./10 km) i bielika *Haliaeetus albicilla* (21,9% w grupie drapieżnych, 0,3% w całości zgrupowania, średnie zagęszczenie 1,0 os./10 km) – tab. 2.

Wśród rzadziej lub nielicznie spotkanych wykazano gatunki: **dzięcioł zielonosiwy** *Picus canus* – 1 os. w dolinie Pilicy (M. Pawelec) i 1 os. w dolinie Bzury (D. Peplowska-Marczak); **dzięcioł białoszy** *Dendrocopos syriacus* – 1 os. w dolinie Wisły (M. Łukaszewicz) i 1 os. w dolinie Bzury (D. Peplowska-Marczak); **sokół wędrowny** *Falco peregrinus* – łącznie 5 osobników, 3 ptaki w dolinie Wisły (K. Tabernacki, M. Kurowski) i 2 w dolinie Pilicy (M. Pawelec, K. Sieczak); **wąsatka** *Panurus biarmicus* – 1 os. w dolinie Rządzy (E. Szczepankiewicz); **świergotek łąkowy** *Anthus pratensis* – 1 os. w dolinie Narwi (R. Kozik); **pliszka siwa** *Motacilla alba* – 1 os. w dolinie Wisły (Ł. Poławski) i 1 os. w dolinie Radomki (R. Tęcza); **śnieguła** *Plectrophenax nivalis* – 4 os. w dolinie Radomki (R. Tęcza) i 1 os. w dolinie Bzury (B. Łukaszewicz).

Tab. 2. Liczebność ptaków lądowych zimujących w 2. dekadzie stycznia 2023 r. w dolinach rzek Niziny Mazowieckiej

Table 2. Number of terrestrial bird species wintering in the river valleys of the Mazovian Lowland in the second decade of January 2023. (1) – Species, (2) – Vistula River, (3) – Rivers of the western part of the region, (4) – Rivers of the eastern part of the region, (5) – Total, (6) – Dominance in %, (7) – Density indiv./10 km, (8) – Number of individuals, (9) – Number of species

Gatunek	Wisła	rzeki- zachód	rzeki- wschód	Razem	Udział	Zagęszczenie
	225 km	455 km	485 km	1 165 km	%	os./10 km
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
<i>Perdix perdix</i>		4	32	36	0,1	0,3
<i>Phasianus colchicus</i>	22	141	62	225	0,6	1,9
<i>Columba livia forma urbana</i>		136		136	0,3	1,2
<i>Columba oenas</i>			64	64	0,2	0,5
<i>Streptopelia decaocto</i>	36	104	96	236	0,6	2,0
<i>Circus cyaneus</i>		3	1	4	+	+
<i>Accipiter nisus</i>	8	24	11	43	0,1	0,4
<i>Accipiter gentilis</i>	2	13	6	21	0,1	0,2
<i>Haliaeetus albicilla</i>	67	20	31	118	0,3	1,0
<i>Buteo lagopus</i>		8	10	18	+	0,2
<i>Buteo buteo</i>	43	131	140	314	0,8	2,7
<i>Buteo sp.</i>		1		1	+	+
<i>Picus canus</i>		2		2	+	+
<i>Picus viridis</i>	22	59	31	112	0,3	1,0
<i>Dryocopus martius</i>	40	49	30	119	0,3	1,0
<i>Leopicus medius</i>	5	4	11	20	+	0,2
<i>Dryobates minor</i>	4	10	3	17	+	0,1
<i>Dendrocopos major</i>	63	203	102	368	0,9	3,2
<i>Dendrocopos syriacus</i>	1	1		2	+	+
<i>Falco tinnunculus</i>	2	12	1	15	+	0,1
<i>Falco peregrinus</i>	3	2		5	+	+
<i>Lanius excubitor</i>	6	33	25	64	0,2	0,5
<i>Garrulus glandarius</i>	91	229	155	475	1,2	4,1
<i>Pica pica</i>	76	258	372	706	1,8	6,1
<i>Corvus monedula</i>	421	1 637	1 636	3 694	9,2	31,7

cd. tabeli na następnej stronie

cd. tabeli

<i>Corvus frugilegus</i>	570	895	519	1 984	4,9	17,0
<i>Corvus corax</i>	81	209	297	587	1,5	5,0
<i>Corvus cornix</i>	657	206	294	1 157	2,9	9,9
<i>Periparus ater</i>		16	10	26	0,1	0,2
<i>Lophophanes cristatus</i>	2	67	25	94	0,2	0,8
<i>Poecile palustris</i>	20	141	98	259	0,6	2,2
<i>Poecile montanus</i>	36	44	27	107	0,3	0,9
<i>Cyanistes caeruleus</i>	350	618	402	1 370	3,4	11,8
<i>Parus major</i>	620	1213	1 040	2 873	7,2	24,7
<i>Panurus biarmicus</i>			1	1	+	+
<i>Aegithalos caudatus</i>	207	365	139	711	1,8	6,1
<i>Regulus regulus</i>	9	84	35	128	0,3	1,1
<i>Bombycilla garrulus</i>	48	55	129	232	0,6	2,0
<i>Sitta europaea</i>	45	87	46	178	0,4	1,5
<i>Certhia familiaris</i>	11	22	8	41	0,1	0,4
<i>Certhia brachydactyla</i>	13	9	6	28	0,1	0,2
<i>Certhia sp.</i>	3	9	9	21	0,1	0,2
<i>Troglodytes troglodytes</i>	60	201	78	339	0,8	2,9
<i>Sturnus vulgaris</i>	99	266	299	664	1,7	5,7
<i>Erithacus rubecula</i>	8	17		25	0,1	0,2
<i>Turdus viscivorus</i>	23	200	25	248	0,6	2,1
<i>Turdus philomeos</i>	1	8		9	+	0,1
<i>Turdus iliacus</i>	9			9	+	0,1
<i>Turdus merula</i>	110	190	97	397	1,0	3,4
<i>Turdus pilaris</i>	3 299	2 769	2 319	8 387	20,9	72,0
<i>Passer domesticus</i>	56	24	230	310	0,8	2,7
<i>Passer montanus</i>	105	98	209	412	1,0	3,5
<i>Anthus pratensis</i>			1	1	+	+
<i>Motacilla alba</i>	1	1		2	+	+
<i>Fringilla coelebs</i>	44	62	302	408	1,0	3,5
<i>Fringilla montifringilla</i>		2	42	44	0,1	0,4
<i>Coccothraustes coccothraustes</i>	1	149	19	169	0,4	1,5
<i>Pyrrhula pyrrhula</i>	76	275	143	494	1,2	4,2
<i>Chloris chloris</i>	36	277	90	403	1,0	3,5
<i>Linaria cannabina</i>	23	9	51	83	0,2	0,7
<i>Linaria flavirostris</i>	1		15	16	+	0,1
<i>Acanthis flammea</i>		30		30	0,1	0,3
<i>Loxia curvirostra</i>		14		14	+	0,1

cd. tabeli na następnej stronie

cd. tabeli

<i>Carduelis carduelis</i>	309	267	368	944	2,4	8,1
<i>Spinus spinus</i>	406	6 136	1 769	8 311	20,7	71,3
<i>Plectrophenax nivalis</i>		5		5	+	+
<i>Emberiza calandra</i>	2	89	66	157	0,4	1,3
<i>Emberiza citrinella</i>	162	625	708	1 495	3,7	12,8
<i>Schoeniclus schoeniclus</i>	2	33	7	42	0,1	0,4
Passeriformes nieozn.	90			90	0,2	0,8
N os. (8)	8 507	18 871	12 742	40 120	100,0	344,4
N gat. (+spp.) (9)	54 (+2)	62 (+2)	56 (+1)	67 (+3)	-	-
D (%) (6)	21,2	47,0	31,8	100,0	-	-

Objaśnienia do tabeli:

(+) – udział / zagęszczenie poniżej 0,1%.

Description in the Table:

(+) – percentage share / density below 0.1%.

W styczniu 2023 r. w liczeniach na Mazowszu wzięło udział 129 osób.

Objaśnienia: (km) – kilometry wzdłuż rzek, (m.) – kontrole w obrębie miast i (ob.) – zbiorniki zaporowe, stawy i inne obiekty wodne.

Obserwatorzy:

Robert Adamiak (ob.), Krzysztof Antczak (25 km, m., ob.), Joanna Antczak (ob.), Marcin Bączkowski (m.), Zbigniew Bąk (15 km), Przemysław Boguszewski (20 km, m.), Sławomir Chmielewski (m.), Tomasz Chodkiewicz (7,5 km, m.), Marcin Chrapowicki (m.), Paweł Cieśluk (15 km, m.), Maciej Cmoch (30 km), Adam Dmoch (m.), Agnieszka Drzazgowska (10 km), Marek Elas (7,5 km, m.), Paweł Fabijański (10 km), Michał Falkowski (30 km, m.), Sławomir Giziński (10 km), Aneta Golon (m.), Artur Goławski (10 km, ob.), Daniel Górecki (15 km), Mariusz Grzeniewski (m.), Mateusz Grzębkowski (12,5 km, m.), Tomasz Gustyn (25 km, m.), Rafał Gustyn (25 km, m.), Jakub Gustyn (10 km), Jakub Hankiewicz (m.), Fatima Hayatli (15 km, m.), Mateusz Hosaja (m.), Cezary Iwańczuk (52,5 km, m.), Łukasz Jankowski (25 km), Krzysztof Kajzer (m.), Karol Karczewski (m.), Sławomir Kasjaniuk (m.), Zbigniew Kasprzykowski (25 km), Dorota Kessy (m.), Szymon Kielan (45 km), Krzysztof Klimaszewski (m.), Artur Koliński (10 km, m.), Tomasz Kosacki (10 km), Agnieszka Kosicka (5 km), Marcin Kosieradzki (10 km), Radosław Kozik (40 km, m.), Katarzyna Kozłowska (15 km, ob.), Dawid Kozłowski (10 km, m., ob.), Ola Król (m.), Konrad Królikowski (10 km), Tymon Krylik (m.), Rafał Kuropieska (35 km, m.), Łukasz Kurowski (10 km), Mieczysław Kurowski (25 km), Łukasz Lamentowicz (m.), Andrzej Lipiński (15 km, m.), Katarzyna Łochowska (m.), Marcin Łukaszewicz (60 km, m., ob.), Bartek Łukaszewicz (15 km, m., ob.), Anna Łukawska (m.), Grzegorz Łysoniewski (m.), Dorota Maciąg (m.), Konrad Malec (m.), Michał Maniakowski (m.), Vera Merkelova (m.), Hubert

Mateuszczyk (5 km, m.), Łukasz Matyjasiak (20 km, m., ob.), Mateusz Matysiak (m.), Dariusz Michałowski (45 km, m.), Grzegorz Milewski (5 km), Cezary Mitrus (15 km), Mariusz Mołęda (25 km, m., ob.), Marek Murawski (17,5 km, m., ob.), Jarosław Mydlak (15 km, m.), Tomasz Myszczynski (10 km, m.), Mateusz Niedziółka (m.), Edyta Nowicka (m.), Przemysław Obłozza (15 km), Bartłomiej Ociesa (10 km), Wojciech Okliński (5 km), Paweł Olejnik (15 km), Grzegorz Osojca (30 km, m.), Stanisław Osziel (20 km, m., ob.), Wojciech Ożga (m.), Agnieszka Parapura (m.), Rafał Patryniak (m.), Mateusz Pawelec (12,5 km), Michał Piasecki (15 km), Marcin Piątkowski (5 km), Krzysztof Pietrasz (10 km), Danuta Popławska-Marczak (20 km), Łukasz Poławski (10 km), Dawid Raciborski (m.), Maria Raczkowska (m.), Jan Rapczyński (m.), Michał Redlisiak (m.), Marcin Rejmer (10 km, m.), Patryk Rowiński (10 km, m.), Andrzej Różycki (20 km), Waldemar Seredziński (10 km), Karol Sieczak (20 km, m.), Paulina Siejka (10 km, m.), Jerzy Sikorski (25 km), Małgorzata Siuta (5 km), Anna Siwak (15 km, m.), Beata Skarbek-Kruszewska (m.), Sergiusz Skrobiński (25 km), Adrian Smolak (m.), Bartłomiej Stankiewicz (5 km), Joanna Starz (m.), Przemysław Stolarz (m.), Magdalena Supińska (10 km), Adrian Szafranski (25 km, m.), Ewa Szczepankiewicz (30 km), Krzysztof Tabernacki (12,5 km, m.), Jacek Tabor (32,5 km, m.), Robert Tęcza (27,5 km, m., ob.), Piotr Tomaszewski (m.), Karol Trzciniński (m.), Rafał Tusiński (15 km), Paweł Wacławik (m.), Robert Wakulski (10 km, m.), Tomasz Wałachowski (10 km, m.), Łukasz Wardecki (20 km, m.), Krzysztof Woźniak (35 km), Dorota Wólczyńska (m.), Karol Zalewski (m.), Marcin Zarzycki (10 km), Grzegorz Zawadzki (15 km), Jarosław Zawadzki (15 km, ob.), Jadwiga Ziomacka (m.), Paweł Żarkiewicz (10 km, m.) oraz Antoni Życki (m.).

Składamy serdeczne podziękowania wszystkim uczestnikom tegorocznych liczeń, szczególnie dziękujemy za dodatkowe zaangażowanie w ramach kontroli miast.

Literatura

- Chodkiewicz T., Chylarecki P., Sikora A., Wardecki Ł., Bobrek R., Neubauer G., Marchowski D., Dmich A., Kuczyński L. 2019. Raport z wdrażania art. 12 Dyrektywy Ptasiej w Polsce w latach 2013-2018: stan, zmiany, zagrożenia. Biuletyn Monitoringu Przyrody 20: 1-80.
- Chylarecki P., Chodkiewicz T., Neubauer G., Sikora A., Meissner W., Woźniak B., Wylegała P., Ławicki Ł., Marchowski D., Betleja J., Bzoma Sz., Cenian Z., Górski A., Korniluk M., Moczarska J., Ochocińska D., Rubacha S., Wieloch M., Zielińska M., Zieliński P., Kuczyński L. 2018. Trendy liczebności ptaków w Polsce. GIOŚ, Warszawa.
- Dombrowski A., Kot H., Zyska P. 1985. Rozmieszczenie i liczebność zimujących ptaków wodno-błotnych w dorzeczu środkowej i dolnej Wisły. Not. Orn. 26: 123-148.

- Główny Inspektorat Ochrony Środowiska. 2022. Monitoring ptaków z uwzględnieniem obszarów specjalnej ochrony ptaków Natura 2000, lata 2021-2022. Monitoring Ptaków Polski – sprawozdanie z prac terenowych i opracowanie wyników uzyskanych w sezonie migracji i zimowania w sezonie 2021/2022. OTOP i MiIZ PAN, Marki-Warszawa.
- Instytut Meteorologii i Gospodarki Wodnej. Państwowy Instytut Badawczy. Codzienny i Tygodniowy Biuletyn Hydrologiczny z okresu 14.01.2023 r. – 22.01.2023 r.
- Kot H., Zyska P., Dombrowski A. 1987. Liczebność i rozmieszczenie ptaków wodnych zimujących w Polsce w roku 1985. Not. Orn. 28: 17-49.
- Łukaszewicz M., Kasprzykowski Z., Rowiński P. 2011. Sprawozdanie z akcji zimowego liczenia ptaków w dolinach rzek na Nizinie Mazowieckiej w styczniu 2011 roku. Kulon 16: 99-108.
- Wardecki Ł., Chodkiewicz T., Beuch S., Smyk B., Sikora A., Neubauer G., Meissner W., Marchowski D., Wylegała P., Chylarecki P. 2021. Monitoring Ptaków Polski w latach 2018-2021. Biuletyn Monitoringu Przyrody 22: 1-80.
- Zyska P., Dombrowski A., Kot H., 1990. Zimowanie ptaków wodnych w Polsce (1985-1987). Not Orn. 30: 113-131.

Adresy autorów:

Marcin Łukaszewicz, Mazowiecko-Świętokrzyskie Towarzystwo Ornitologiczne, ul. Radomska 7, 26-670 Pionki, e-mail: lukaszewicz-m@wp.pl
Patrik Rowiński, Samodzielny Zakład Zoologii Leśnej i Łowiectwa, Szkoła Główna Gospodarstwa Wiejskiego, ul. Nowoursynowska 159, 02-776 Warszawa, e-mail: nuthatch@wp.pl

REPORT ON WINTER BIRD MONITORING ON WATER BODIES OF THE MAZOVIAN LOWLAND AND TOWNS IN JANUARY 2023

Summary

In the middle of January, the survey of wintering waterbirds and terrestrial species was carried out on the Mazovian Lowland. The controls covered 17 rivers (in total 1165 km), Warsaw and 112 other towns, dam reservoirs as well as other smaller objects. The results from selected river sections and objects were submitted to a country-wide project – the Wintering Water Bird Survey (MZPW). January of 2023 was very mild, the average temperature in Warsaw was 3.4°C, and there was no ice cover on rivers and water bodies. We documented wintering of 41 waterbird species, and their total number was 97729 individuals. The most abundant were: Mallard *Anas platyrhynchos* (60.3%, N=58 933), Greylag Goose *Anser anser* (8.4%, N=8167), Tundra Bean Goose *Anser fabalis* (4.3%, N=4246), Black-headed Gull *Chroicocephalus ridibundus* (4.3%, N=4224), Great Cormorant *Phalacrocorax carbo* (3.8%, N=3665), and the Common Goldeneye *Bucephala clangula* (3.5%, N=3408) – Table 1. We also recorded 67 terrestrial bird species, and the total

number of these birds was 40 120. The most abundant were: Fieldfare *Turdus pilaris* (20.9%, N=8387), Eurasian Siskin *Spinus spinus* (20.7%, N=8311), Western Jackdaw *Corvus monedula* (9.2%, N=3694), Great Tit *Parus major* (7.2%, N=2873), and the Rook *Corvus frugilegus* (4.9%, N=1984) – Table 2. The average density was 344.4 indiv./10 km. 129 volunteers took part in this winter bird survey.

Keywords: Mazovian Lowland, wintering birds, abundance.

Received – October 2023, accepted – October 2023

Łukasz Matyjasiak, Piotr Pagórski, Sławomir Chmielewski, Szymon Kielan

JAKI BYŁ ORNITOLOGICZNY ROK 2022 NA NIZINIE MAZOWIECKIEJ?

Skróty i oznaczenia zastosowane w tekście:

gm. – gmina, pow. – powiat, woj. – województwo, obs. – obserwator/rzy, os. – osobnik, > – powyżej, cn. – co najmniej, Σ – koncentracja (tylko w Fenologii), jez. – jezioro, rez. – rezerwat, zb. – zbiornik, leś. – leśnictwo, P – pierwszy pojaw w roku, O – ostatni pojaw w roku, OW – ostatni pojaw wiosenny, PJ – pierwszy pojaw jesienny

Przykładowy zapis: P i XII²-III oznacza pierwsze pojawy w roku oraz wszystkie obserwacje, począwszy od drugiej dekady grudnia do końca marca, tj. od 11 XII do 31 III.

Szczegółowy opis kryteriów, na podstawie których zaprezentowano poniższe obserwacje, znajduje się w Kulonie nr 17 (2012).

Poniższe obserwacje mogą być wykorzystane wyłącznie z podaniem nazwisk obserwatorów. W przypadku miast nie podano nazw gmin i województw, a nazwę województwa – tylko w przypadku innego, niż mazowieckie. Również w przypadku miejscowości będących siedzibami gmin, nie podano dodatkowo nazwy gminy.

W przypadku obserwacji wymagających zgłoszenia do Komisji Faunistycznej Sekcji Ornitologicznej PTZool. zaprezentowano wyłącznie posiadające pozytywne orzeczenie Komisji.

Dziękujemy wszystkim obserwatorom, którzy przesłali swoje obserwacje do kartoteki MŚTO.

Zaprezentowane poniżej obserwacje lub zestawienia zbiorcze wykonano na podstawie 11 480 rekordów za 2022 rok zgromadzonych w kartotece MŚTO.